

Afgørelser – Reg. nr.: 02892.02

Fredningen vedrører: Langesø Øst - Afvist

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 17-03-1964

Fredningsnævnet 01-11-1962

Kendelser

Deklarationer

FREDNINGSNÆVNET >

3. REG. NR. 02892.020

LANGESØ ØST

HARALDSTED SØ ØST

IKKE FREDET
INDHOLDSFORTEGNELSE

- kendelse af 17/3 1964 [ofn-1634/62]
om stadfæstelse af
- kendelse af 1/11 1962 [nævn-178/62] om
ikke at fredes sønært areal.

329 RINGSTED

1513 III SV

MATRIKELFORTEGNELSE

(ajour pr. 17/3 1964)

~~Fredningen~~ omfatter (helt eller delvis) følgende
matrikelnumre:

10^d m-fl. Valsømagle By,
Haraldsted

Gældende matrikulært kortbilag: $\frac{5}{1}$

Se også REG. NR.:

U D S K R I F T

AF

PROTOKOLLEN FOR FREDNINGSNÆVNET I SORØ AMT.

År 1962 den 1. november blev i

Sorø P. 178/1962.

Begæring fra fredningsplanudvalget for Sorø m.fl. amter om fredning mod bebyggelse - bortset fra den landbrugsmæssige - af matr. nr. 10 d m.fl. Valsømagle, Haraldsted sogn, tilhørende Inger Marie Andersen,

afsagt sålydende

K Y E N D E L S E :

Ved skøde af 31/1 1961 købte frk. Inger Marie Andersen landbrugsejendommen matr.nr. 10 d Valsømagle by, Haraldsted sogn, af hartkorn 0 tdr. 4 skp. 0 fdk. 2½ alb., beliggende umiddelbart øst for Langesø eller Haraldsted sø, som den også kaldes.

Erhvervelsen skete med udstykning til parcelhusbyggeri for sje, og allerede samme dag blev landinspektør Herlow anmodet om at iværksætte en udstykning. Den 17. februar s.å. anbefalede sognerådet den af ham udarbejdede plan om udstykning af ejendommen i 20 parceller foruden hovedparcellen og et vejareal. Den 13. marts s.å. fik landinspektør Herlow efter at have fået en oversigtsdeklaration tinglyst på en naboejendom hos Sorø amts vejvæsen at vide, at det såkaldte § 35-udvalg intet havde mod sagen at indvende. Derefter regnede landinspektøren med, at sagen kunne gennemføres, hvorefter parcellerne blev udbudt til salg. Den første parcel blev solgt

den 22. april s.å.

Den 8. juni 1961 indsendtes udstykningsplanen til godkendelse hos landbrugsministeriet, der den 13/12 1961 approberede udstykning i ialt 22 parceller, benævnet matr.nr. 10 d og 10 n - ag.

Den 16. september 1961 godkendte amtsbygningsrådet udstykningsplanen på nærmere angivne vilkår, blandt andet at der udarbejdedes en bebyggelsesplan. Den 31. januar 1962 godkendte amtsbygningsrådet en deklaration angående bebyggelse, benyttelse, bepløtning m.v., hvoraf fremgår, at halvdelen af parcellerne afgtes bebygget med helårsbeboelser og halvdelen med sommerhuse, og denne deklaration blev den 1. februar 1962 tinglyst på alle parceller.

Den 1. juli 1961 trådte en ny fredningslov i kraft (lov nr. 192 af 16. juni 1961). Den foreskrev som noget nyt i en ændring af fredningslovens § 22, at et byggeri, som det påtænkte, skulle godkendes af fredningsnævnet. På dette tidspunkt var 11 af de 20 parceller solgt, og der var til hver enkelt parcel anlagt vej og indlagt vandledning (regningen for vandledningen er dateret den 7. juni 1961).

Ved skrivelse af 31/1 1962 fra landinspektør Herlow til fredningsnævnet begæredes nu nævnets godkendelse af udstyknings- og bebyggelsesplanen, idet det oplystes, at bebyggelsen ville respektere fredningsbæltet mod Haraldsted sø, således at godkendelse alene søskedes i medfør af fredningslovens § 22.

I anledning af, at fredningsplanudvalget oplyste, at en fredningsplan for Haraldsted sø, blandt andet omfattende den heromhandlede ejendom, var under udarbejdelse, blev sagen efter en besigtigelse stillet i bero indenfor den i fredningslovens § 22 omhandlede frist.

I skrivelse af 27/6 1962 har fredningsplanudvalget herefter begæret ejendommen fredet mod bebyggelse, bortset fra hvad der har tilknytning til landbrugsdriften, med påstand om, at ejeren Inger Marie Andersen tilpligtes at føre ejendommen tilbage til den tilstand, hvori den befandt sig, da hun erhvervede den.

Til støtte for sin påstand har fredningsplanudvalget henvist til, at man på foranledning af rågsantikvaren, professor Glob, der stærkt har fremhævet den historiske interesse, der er knyttet til egnen, og under hensyn til den store landskabelige skønhed har påbegyndt udarbejdelse af en fredningsplan for arealerne omkring Haraldsted sø, som man ønsker indlemmet i en påtænkt naturpark i området mellem Ringsted og Roskilde. Da der vil gå nogen tid med udarbejdelsen af de endelige planer, agter man, indtil disse er færdige, at søge ethvert byggeri i området, som ikke har tilknytning til jordbrugs- eller skovbrugserhvervet, standsat ved rejning af en fredningssag. Der er i denne forbindelse specielt henvist til en foreliggende skitseplan, som omfatter den heromhandlede ejendom og naboejendommene på begge sider, og det bebudes, at man som supplement til nærværende sag snarest vil rejse fredningssag vedrørende disse områder.

Ejeren frk. Andersen har protesteret mod fredning under henvisning til, at ejendommen må anses for velegnet til parcelhusbebyggelse, herunder sommerhusbebyggelse, som man må skaffe plads til nogen steder. Det bestrides, at en parcelhuskoloni på denne ejendom vil ødelægge den landskabelige skønhed. Der findes sommerhuse forskellige andre steder omkring Haraldsted sø, og man er villig til at underkaste sig restriktioner for bebyggelsen og beplantningen udover det, der er fastsat i den tinglyste deklaration, således at der opnås størst muligt sammenfald med landskabet. Dertil kommer, at man ikke har sikkerhed for, at den meget større fredningsplan, endside de helt store fredningsplaner, bliver gennemført, og en fredning af den heromhandlede ejendom uden fredning af naboejendommene må anses for helt forfejlet. Endelig henvises til, at forberedelserne til udstykningen var så vidt fremskredet, at mere end halvdelen af parcellerne var bortsolgt ved den nye fredningslovs ikrafttræden, hvorfor det ikke ville være

rimekigt at nægte planen godkendelse efter fredningslovens § 22, og dette må efter ejerens opfattelse tale stærkt imod at standse planen gennem en egentlig fredning, såfremt ikke meget vægtige grunde - som savnes i sagen - måtte tale derfor.

Såfremt fredningen fremmes, kræver ejeren, frk. Andersen, følgende erstatning:

1. Hovedparcellens salgsværdi uden fredning	40.000,00 kr.
2. Købesummen for de 20 parceller, der alle er solgt	126.781,24 kr.
3. Afholdte udgifter til udstykning, vejanlæg, vandledning, sagførererbistand m.v.	<u>29.667,08 kr.</u>
	193.448,32 kr.

med fradrag af ejendommens anslåede værdi efter fredningen (købesummen i skødet af 31. januar 1961 var 52.700 kr.)

52.000,00 kr.

141.448,32 kr.

Hertil kommer parcelkøbernes forskellige krav i anledning af, at købene må gå tilbage, af ejeren foreløbig opgjort til ca. 85.000kr.

Fredningspåstanden er stærkt støttet af Nationalmuseet og Danmarks Naturfredningsforening.

I skrivelse af 19/9 1961 fra rigsantikvaren, professor P. V. Glob, til Danmarks Naturfredningsforening hedder det blandt andet:

"Det vil forstås, at oplevelsen af alle disse fortidsminder er afhængigt af de landskabelige omgivelser, og fra et historisk-topografisk synspunkt kan det, som det fremgår af det foranstående begrundes og forsvares, at der udføres en vidtgående fredningsplan for hele søområdet. Egnens store landskabsæstetiske værdier virker i enestående grad på baggrund af det historiske drama, og netop sådanne steder har krav på beskyttelse.

Det sidste års planløse sommerhusbyggeri har på rystende måde vist, hvor få huse, der skal til for at ødelægge egnen som hel-

hed. Det er på høje tid, at en planlægning gennemføres, og jeg må henstille, at dette planlægningsarbejde snarest tages op."

I skrivelse af 6. april 1962 fra Danmarks Naturfredningsforening til fredningsnævnet hedder det blandt andet:

"Arealet, der ønskes bebygget, er stærkt skrånende ned til Langese, og en bebyggelse vil således være synlig både fra hovedvejen og fra søsiden. Det vil ikke kunne undgå at virke stærkt ~~kæmm~~ skæmmende på det nu næsten uberørte landskabs helhed.

Danmarks Naturfredningsforening finder derfor anledning til indtrængende at henstille til nævnet, at tilladelse til bebyggelse nægtes."

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite har støttet udstyknings- og bebyggelsesplanen, som man finder forenelig med en fredning isvrigt.

Sognerådet har fundet udstykningsplanen tiltalende og ikke ment, at den ville edelægge landskabelige værdier, når blot husene bliver pæne, hvorfor man har anbefalet den.

Fredningsbegæringen har været bekendtgjort i statstidende for 7. juli 1962, jfr. fredningslovens § 10.

Efter det således foreliggende må der gives ejeren medhold i, at det ikke ville være rimeligt at hindre udstyknings- og bebyggelsesplanen i medfør af fredningslovens § 22, når planen ved denne bestemmelses ikrafttræden den 1/7 1961 var mere end halvt realiseret, helt bortset fra, at bebyggelsen i det omfang, den kan karakteriseres som lokal helårsbeboelse, ikke kræver nævnets godkendelse.

Til den af fredningsplanudvalget fremsatte fredningsbegæring bemærkes, at fredningsnævnet har fundet ejendommen fredningsværdig såvel på grund af den landskabelige skønhed, som på grund af de af rigsantikvaren fremførte historiske oplysninger, men kun som et led i en større helhed. En isoleret fredning af denne ejendom vil være formålsløs.

Omvendt vil en isoleret bebyggelse af denne ejendom på den påtænkte måde med en passende sløring gennem beplantning efter nævnets opfattelse næppe volde væsentlig skade for den landskabelige skønhed eller for en eventuelt kommende omfattende fredning, og der er ikke efter det oplyste knyttet historisk interesse specielt til denne ejendom.

Da udstykningsplanen var vidt fremskredet ved frednings-
sagens rejsning, må der ved en fredning gives fuld erstatning efter udstykningsværdien. Nævnet har ikke foretaget en grundig prøvelse af de fremsatte erstatningskrav, men det må efter det foreliggende antages, at der må ydes erstatninger, der væsentligt vil overskride 100.000 kr.

Da man ikke har absolut sikkerhed for, at en større fredning vil kunne gennemføres, og da en bebyggelse af den heromhandlede ejendom som nævnt ikke efter fredningsnævnets opfattelse vil volde væsentlig skade for en omfattende fredning, findes en erstatning i den angivne størrelsesorden uforholdsmæssig stor i forhold til, hvad der opnåes.

Den fremsatte fredningsbegæring vil derfor ikke kunne tages tilfølge.

Derimod findes udstyknings- og bebyggelsesplanen at burde godkendes efter fredningslovens § 22.

T h i b e s t e m m e s:

Den af fredningsplanudvalget for Sørs m.fl. amter fremsatte begæring om fredning mod bebyggelse - bortset fra den landbrugsmæssige - af ejendommen matr.nr. 10 m.fl. Valsømagle by, Haraldsted sogn, tages ikke tilfølge.

Der meddeles ejeren, frk. Inger Marie Andersen, godkendelse i medfør af fredningslovens § 22 på den af hende udarbejdede udstyknings- og bebyggelsesplan.

Dyreborg.

Chr. Frederiksen.

G. Klarakov Christensen.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

, den 2. maj 1963.

OVERFREDNINGSNÆVNET >

17/3-1964

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL.

År 1964, den 17. marts, afsagde Overfredningsnævnet følgende kendelse i sagen nr. 1634/62 vedrørende fredning af matr.nr. 10d m.fl. Valsømagle, Haraldsted sogn.

I den af fredningsnævnet for Sorø amtsrådsreds den 1. november 1962 afsagte kendelse hedder det:

"Ved skøde af 31/1 1961 købte frk. Inger Marie Andersen landbrugsejendommen matr.nr. 10d Valsømagle by, Haraldsted sogn, af hartkorn 0 tdr. 4 skp. 0 fdk. $2\frac{1}{2}$ alb., beliggende umiddelbart øst for Langesø eller Haraldsted sø, som den også kaldes.

Erhvervelsen skete med udstykning til parcelhusbyggeri for øje, og allerede samme dag blev landinspektør Herlow anmodet om at iværksætte en udstykning. Den 17. februar s.å. anbefalede sognerådet den af ham udarbejdede plan om udstykning af ejendommen i 20 parceller foruden hovedparcellen og et vejareal. Den 13. marts s.å. fik landinspektør Herlow efter at have fået en oversigtsdeklaration tinglyst på en naboejendom hos Sorø amts vejvæsen at vide, at det såkaldte § 35-udvalg intet havde mod sagen at indvende. Derefter regnede landinspektøren med, at sagen kunne gennemføres, hvorefter parcellerne blev udbudt til salg. Den første parcel blev solgt den 22. april s.å.

Den 8. juni 1961 indsendtes udstykningsplanen til godkendelse hos landbrugsministeriet, der den 13/12 1961 approberede udstykning i ialt 22 parceller, benævnet matr.nr. 10d og 10n - ag.

Den 16. september 1961 godkendte amtsbygningsrådet udstykningsplanen på nærmere angivne vilkår, blandt andet at der udarbejdedes en bebyggelsesplan. Den 31. januar 1962 godkendte amtsbygningsrådet en deklARATION angående bebyggelse, benyttelse, beplantning m.v., hvoraf fremgår, at halvdelen af parcellerne agtes bebygget med helårsbeboelser og halvdelen med sommerhuse, og denne deklARATION blev den 1. februar 1962 tinglyst på alle parceller.

Den 1. juli 1961 trådte en ny fredningslov i kraft (lov nr. 192 af 16. juni 1961). Den foreskrev som noget nyt i en ændring af fredningslovens § 22, at et byggeri, som det påtænkte, skulle godkendes af fredningsnævnet. På dette tidspunkt var 11 af de 20 parceller solgt, og der var til hver enkelt parcel anlagt vej og indlagt vandledning (regningen for vandledningen er dateret den 7. juni 1961).

Ved skrivelse af 31/1 1962 fra landinspektør Herlow til fredningsnævnet begæredes nu nævnets godkendelse af udstyknings- og bebyggelsesplanen, idet det oplystes, at bebyggelsen ville respektere fredningsbæltet mod Haraldsted sø, således at godkendelse alene ønskedes i medfør af fredningslovens § 22.

I anledning af, at fredningsplanudvalget oplyste, at en fredningsplan for Haraldsted sø, blandt andet omfattende den heromhandlede ejendom, var under udarbejdelse, blev sagen efter en besigtigelse stillet i bero indenfor den i fredningslovens § 22 ommeldte frist.

I skrivelse af 27/6 1962 har fredningsplanudvalget herefter begæret ejendommen fredet mod bebyggelse, bortset fra hvad der har tilknytning til landbrugsdriften, med påstand om, at ejeren Inger Marie Andersen tilpligtes at føre ejendommen tilbage til

den tilstand, hvori den befandt sig, da hun erhvervede den.

Til støtte for sin påstand har fredningsplanudvalget henvist til, at man på foranledning af rigsantikvaren, professor Glob, der stærkt har fremhævet den historiske interesse, der er knyttet til egnen, og under hensyn til den store landskabelige skønhed har påbegyndt udarbejdelse af en fredningsplan for arealerne omkring Haraldsted sø, som man ønsker indlemmet i en påtænkt naturpark i området mellem Ringsted og Roskilde. Da der vil gå nogen tid med udarbejdelsen af de endelige planer, agter man, indtil disse er færdige at søge ethvert byggeri i området, som ikke har tilknytning til jordbrugs- eller skovbrugserhvervet, standset ved rejsning af en fredningssag. Der er i denne forbindelse specielt henvist til en foreliggende skitseplan, som omfatter den heromhandlede ejendom og naboejendommene på begge sider, og det bebudes, at man som supplement til nærværende sag snarest vil rejse fredningssag vedrørende disse områder.

Ejeren frk. Andersen har protesteret mod fredning under henvisning til, at ejendommen må anses for velegnet til parcelhusbebyggelse, herunder sommerhusbebyggelse, som man må skaffe plads til nogen steder. Det bestrides, at en parcelhuskoloni på denne ejendom vil ødelægge den landskabelige skønhed. Der findes sommerhuse forskellige andre steder omkring Haraldsted sø, og man er villig til at underkaste sig restriktioner for bebyggelsen og beplantningen udover det, der er fastsat i den tinglyste deklaration, således at der opnås størst muligt sammenfald med landskabet. Dertil kommer, at man ikke har sikkerhed for, at den noget større fredningsplan, endsige de helt store fredningsplaner, bliver gennemført, og en fredning af den heromhandlede ejendom uden fredning

af naboejendommene må anses for helt forfejlet. Endelig henvises til, at forberedelserne til udstykningen var så vidt fremskredet, at mere end halvdelen af parcellerne var bortsolgt ved den nye fredningslovs ikrafttræden, hvorfor det ikke ville være rimeligt at nægte planen godkendelse efter fredningslovens § 22, og dette må efter ejerens opfattelse tale stærkt imod at standse planen gennem en egentlig fredning, såfremt ikke meget vægtige grunde - som savnes i sagen - måtte tale derfor.

Såfremt fredningen fremmes, kræver ejeren, frk. Andersen, følgende erstatning:

1. Hovedparcellens salgsværdi uden fredning	40.000,00 kr.
2. Købesummen for de 20 parceller, der alle er solgt	126.781,24 -
3. Afholdte udgifter til udstykning, vejanlæg, vandledning, sagførerassistans m.v.	<u>29.667,08 -</u>
	193.448,32 kr.

med fradrag af ejendommens anslåede værdi efter fredningen (købesummen i skødet af 31. januar 1961 var 52.700 kr.)

52.000,00 -
141.448,32 kr.

Hertil kommer parcelkøbernes forskellige krav i anledning af, at købene må gå tilbage, af ejeren foreløbig opgjort til ca. 85.000 kr.

Fredningspåstanden er stærkt støttet af Nationalmuseet og Danmarks Naturfredningsforening.

I skrivelse af 19/9 1961 fra rigsantikvaren, professor P.V.Glob, til Danmarks Naturfredningsforening hedder det blandt andet:

"Det vil forstås, at oplevelsen af alle disse fortids-

minder er afhængig af de landskabelige omgivelser, og fra et historisk-topografisk synspunkt kan det, som det fremgår af det foranstående begrundes og forsvares, at der udføres en vidtgående fredningsplan for hele søområdet. Egnens store landskabsæstetiske værdier virker i enestående grad på baggrund af det historiske drama, og netop sådanne steder har krav på beskyttelse.

Det sidste års planløse sommerhusbyggeri har på rystende måde vist, hvor få huse, der skal til for at ødelægge egnen som helhed. Det er på høje tid, at en planlægning gennemføres, og jeg må henstille, at dette planlægningsarbejde snarest tages op."

I skrivelse af 6. april 1962 fra Danmarks Naturfredningsforening til fredningsnævnet hedder det blandt andet:

"Arealet, der ønskes bebygget, er stærkt skrånende ned til Langesø, og en bebyggelse vil således være synlig både fra hovedvejen og fra søsiden. Det vil ikke kunne undgå at virke stærkt skæmmende på det nu næsten uberørte landskabs helhed.

Danmarks Naturfredningsforening finder derfor anledning til indtrængende at henstille til nævnet, at tilladelse til bebyggelse nægtes."

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite har støttet udstyknings- og bebyggelsesplanen, som man finder forenelig med en fredning iøvrigt.

Sognerådet har fundet udstykningsplanen tiltalende og ikke ment, at den ville ødelægge landskabelige værdier, når blot husene bliver pæne, hvorfor man har anbefalet den.

Fredningsbegæringen har været bekendtgjort i statstidende for 7. juli 1962, jfr. fredningslovens § 10.

Efter det således foreliggende må der gives ejeren medhold i, at det ikke ville være rimeligt at hindre udstyknings-

og bebyggelsesplanen i medfør af fredningslovens § 22, når planen ved denne bestemmelses ikrafttræden den 1/7 1961 var mere end halvt realiseret, helt bortset fra, at bebyggelsen i det omfang, den kan karakteriseres som lokal helårsbeboelse, ikke kræver nævnets godkendelse.

Til den af fredningsplanudvalget fremsatte fredningsbegæring bemærkes, at fredningsnævnet har fundet ejendommen fredningsværdig såvel på grund af den landskabelige skønhed, som på grund af de af rigsantikvaren fremførte historiske oplysninger, men kun som et led i en større helhed. En isoleret fredning af denne ejendom vil være formålsløs.

Omvendt vil en isoleret bebyggelse af denne ejendom på den påtænkte måde med en passende sløring gennem beplantning efter nævnets opfattelse næppe volde væsentlig skade for den landskabelige skønhed eller for en eventuel kommende omfattende fredning og der er ikke efter det oplyste knyttet historisk interesse specielt til denne ejendom.

Da udstykningsplanen var vidt fremskredet ved fredningsagens rejsning, må der ved en fredning gives fuld erstatning efter udstykningsværdien. Nævnet har ikke foretaget en grundig prøvelse af de fremsatte erstatningskrav, men det må efter det foreliggende antages, at der må ydes erstatninger, der væsentligt vil overskride 100.000 kr.

Da man ikke har absolut sikkerhed for, at en større fredning vil kunne gennemføres, og da en bebyggelse af den heromhandlede ejendom som nævnt ikke efter fredningsnævnets opfattelse vil volde væsentlig skade for en omfattende fredning, findes en erstatning i den angivne størrelsesorden uforholdsmæssig stor i forhold til, hvad der opnåes.

Den fremsatte fredningsbegæring vil derfor ikke kunne tages tilfølg.

Derimod findes udstyknings- og bebyggelsesplanen at burde godkendes efter fredningslovens § 22."

Konklusionen er sålydende:

"Den af fredningsplanudvalget for Sorø m.fl. amter fremsatte begæring om fredning mod bebyggelse - bortset fra den landbrugsmæssige - af ejendommen matr.nr.10d m.fl. Valsømagle by, Haraldsted sogn, tages ikke tilfølg.

Der meddeles ejeren, frk. Inger Andersen, godkendelse i medfør af fredningslovens § 22 på den af hende udarbejdede udstyknings- og bebyggelsesplan."

Kendelsen er indanket for Overfredningsnævnet af Danmarks Naturfredningsforening med påstand om fredning af arealet.

Overfredningsnævnet har den 6. marts 1963 foretaget besigtigelse og forhandlet med lodsejerne ved landsretssagfører P.Thisted Knudsen, Ringsted, samt med repræsentanter for Danmarks Naturfredningsforening, fredningsplanudvalget for Sorø og Præstø amter, Haraldsted-Allindemagle sogneråd, naturfredningsnævnet og Nationalmuseet.

Fra naturfredningsforeningens side blev fremhævet, at man måtte nære ængstelse for, at en opretholdelse af fredningsnævnets kendelse, hvorved byggeriet tillades, ville give anledning til en bydannelse ved søen, hvilket ville være uheldigt, også på grund af faren for en forurening af søen og af hensyn til udsigten.

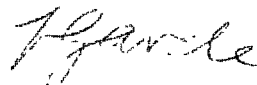
Af de i kendelsen anførte grunde og under hensyn til at byggeriets placering helt ved den østlige spids af søen kun i

mindre grad vil berøre det landskab, som udgøres af søen og dennes nærmeste omgivelser, hvortil kommer sagens karakter af overgangssag, kan Overfredningsnævnet tiltræde, at fredningsbegæringen ikke er taget til følge. Kendelsen vil således være at stadfæste, hvilket tidligere er meddelt de interesserede.

T h i b e s t e m m e s:

Den af fredningsnævnet for Sorø amtsrådsreds den 1. november 1962 afsagte kendelse vedrørende matr.nr. 10 d m.fl. Valsømagle, Haraldsted sogn, stadfæstes.

Udskriftens rigtighed
bekræftes.

J. Garde